

2018-05-31

P R O M E M O R I A

FI Dnr 17-1281

Finansinspektionen
Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 408 980 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Förändringar av pelare 2-metod för bedömning av kapitalkravet: egen kreditspread inom ränterisk i bankboken

Sammanfattning

Finansinspektionen (FI) publicerade den 8 maj 2015 promemorian ”FI:s metoder för bedömning av enskilda risktyper inom pelare 2” (Dnr. 14-14414). Promemorian beskriver de metoder som FI använder för att bedöma kapitalkravet för tre risktyper: kreditrelaterad koncentrationsrisk, ränterisk i bankboken och pensionsrisk.

I metoden för ränterisk i bankboken ingår även en beräkning av risk mot det som promemorian benämner företags egen kreditspread. Efter att metoden har använts under två års översyns- och utvärderingsprocesser (ÖUP) har FI dragit slutsatsen att metoden för kreditspreadrisk mot ett företags egen kreditspread inte mäter risk helt i enlighet med det ursprungliga syftet. Metoden är i denna del inte heller i linje med nu gällande internationell praxis. FI har därför presenterat en remisspromemoria med förslag på en justerad metod för bedömningen av kapitalkravet avseende ränterisk i bankboken där beräkningen av kreditspreadrisk mot företags egen kreditspread tas bort.

Ingen av remissinstanserna har avstyrkt förslaget eller framfört några skäl mot det. FI beslutar därför att agera i linje med förslaget och ta bort beräkningen ur kapitalkravet för ränterisk i bankboken.

Innehåll

1	Introduktion	3
1.1	Syfte.....	3
1.2	Bakgrund	3
1.3	Fram tills nu gällande metod för risk mot egen creditspread	3
1.4	Nuvarande och kommande regelverk för kapitaltäckning.....	4
2	FI:s ställningstagande	5
2.1	Introduktion	5
2.2	Rättsliga förutsättningar	5
2.3	Ställningstagande.....	6
2.4	Inkomna synpunkter på remisspromemorian	6
2.5	Skälen för FI:s ställningstagande.....	8
3	Genomförande	9
4	Konsekvensanalys	9
5	Kommande metodarbete	9

1 Introduktion

1.1 Syfte

Finansinspektionen (FI) publicerade den 8 maj 2015 promemorian ”FI:s metoder för bedömning av enskilda risktyper inom pelare 2” (Dnr. 14-14414). Promemorian beskriver de metoder som FI avser att använda för att bedöma kapitalkravet för tre risktyper: kreditrelaterad koncentrationsrisk, ränterisk i bankboken och pensionsrisk.

Efter att metoden har använts under två års översyns- och utvärderingsprocesser (ÖUP) har FI gjort en översyn av hur metoden fungerar. I denna promemoria presenteras den viktigaste slutsatsen från den översynen, och ett ställningstagande att justera metoden i enlighet med vad som beskrivs nedan.

1.2 Bakgrund

Det ursprungliga syftet med FI:s metod för kreditspreadrisk mot företags egna kreditspread var att säkerställa att företagen inte i för hög utsträckning tar på sig risker som uppkommer av, som det står i promemorian, ”bristande matchning i löptid mellan skulder och tillgångar” (vilket hos EBA benämns ”gap risk”). Som promemorian påpekar kan dessa risker utfalla om företags ”kreditspread förändras”, med vilket där menas mer precist att upplåningskostnaden (upplåningsräntan) ökar allt annat lika (promemorian definierar för enkelhets skull ett företags hela spread mot riskfria räntan som ”kreditspread”). Det bör observeras att det, den valda benämningen till trots, finns likheter mellan dessa risker och likviditetsrisker. De senare är definierade som risken för att kostnaden för att erhålla betalningsmedel ökar avsevärt, vilket ju även sker då den egna kreditspreaden förändras.

1.3 Fram tills nu gällande metod för risk mot egen kreditspread

Den fram tills nu gällande metoden mäter kostnaden, i form av nuvärde för en tänkt uppgång i företagets kreditspread på 150 räntepunkter, vid en tänkt övergång till löptidsmatchning. En löptidsmatchad (eller matchfundad) balansräkning har matchande löptider för skulder och tillgångar (inget löptidsgap), och är inte beroende av ytterligare marknadsoperationer för sin finansiering. Detta innebär att tillgångar och skulder i balansräkningen kan löpa ut utan att ny finansiering tecknas, vilket enligt metoden inte innebär någon risk.

Ett företag som däremot är beroende av att löpande säkra ny kortfristig finansiering får i metoden en kostnad som står i proportion till både balansräkningens storlek och löptidsgapet mellan skulder och tillgångar. Följande enkla exempel visar hur ett företag med behov av att löpande säkra ny

kortfristig finansiering får ett kapitalkrav i metoden. Om tillgångarna har löptider på ett år och uppgår till 100 miljarder kronor, och finansieringen rullas overnight till exempel i form av inlåning på konto, krävs för att stänga löptidsgapet en övergång till en ettårig finansiering om motsvarande belopp, dvs. 100 miljarder kronor. En uppgång i räntan på 150 räntepunkter fördyrar denna finansiering med ungefär 1,5 miljarder kronor, vilket därmed blir företagets kapitalkrav för egen kreditspreadrisk.

De företag som gjort sig oberoende av marknaden för kortfristig finansiering genom att i förväg ha ordnat med tillräckligt långfristig finansiering får inget extra kapitalkrav i modellen. Detta gäller till exempel ett företag som har förfinansierat en kortfristig rullande overnightfordran på 100 miljarder kronor med ett ettårigt lån. Detta företag skulle för att bli löptidsmatchat behöva återköpa lånet. Detta skulle i den egna kreditspreaden bli ungefär 1,5 miljarder kronor billigare vid en ränteuppgång på 150 räntepunkter. Denna potentiella vinst får dock i metoden inte användas för att minska det totala kapitalkravet på företaget. Metodens kapitalkrav blir därför noll (0) kronor i detta fall.

1.4 Nuvarande och kommande regelverk för kapitaltäckning

Regelverket för kapitaltäckning skiljer sig åt mellan ränterisk i handelslagret, som hanteras inom pelare 1, och ränterisk i bankboken som hanteras inom pelare 2. Som beskrivits under avsnittet om rättsliga förutsättningar anger tillsynsförordningen kraven för pelare 1 medan översyns- och utvärderingsprocessen omfattar både pelare 1 och 2. Den metod som den här promemorian handlar om ligger inom pelare 2.

EBA:s riktlinjer för hantering av ränterisk som följer av verksamhet utanför handelslagret (EBA/GL/2015/08) definierar kreditspreadrisk som marknadens förändrade bedömning av enskilda instruments kreditkvalitet, vilket kan leda till skillnader i spread mellan underliggande räntesatser. EBA:s definition på kreditspreadrisk innefattar, likt Basel-kommitténs standarder, både kreditspreadrisk för den egna skulden som för tillgångarna. Riktlinjerna omfattar dock inte kreditspreadrisk utan endast s.k. räntejusteringsrisk, kurvrisk, basisrisk och optionsrisk. Dock framgår det av EBA:s riktlinjer om gemensamma förfaranden och metoder för översyns- och utvärderingsprocessen (ÖUP) att bankerna ska bedöma kreditspreadrisk som uppstår i positioner i bankboken om de värderas till verkligt värde.¹

EBA:s riktlinjer motsvarar ur ett rättsligt perspektiv allmänna råd. De har alltså ingen bindande verkan för vare sig FI eller företag under FI:s tillsyn men gäller enligt principen följ eller förklara. Om ett företag inte följer riktlinjerna, och inte heller förklarar hur det på annat sätt uppfyllt syftet med bestämmelserna, kan företaget bryta mot de bindande bestämmelser som de allmänna råden berör. EBA:s riktlinjer för hantering av ränterisk som följer av verksamhet

---

¹ EBA/GL/2014/13 punkt 199a).

utanför handelslagret riktar sig primärt till företag som är exponerade mot ränterisk, men även FI kan mot bakgrund av vad som anförts ovan ta viss ledning av dem. Den metod som FI tagit fram och som bestämmer kapitalbehovet för ränterisk i bankboken för företag under tillsyn kan därmed också utformas med stöd av EBA:s riktlinjer.

Standarderna kan användas som vägledning vid hanteringen av risker inom pelare 2 men har i sig ingen formell rättslig status, utan de är utarbetade av Baselkommittén i avvaktan på att medlemsmyndigheter och andra länders myndigheter vidtar åtgärder för att genomföra dem genom sina egna nationella system. Basel-kommitténs standarder för ränterisk i bankboken har ännu inte införts i EU-regelverket eller i svensk lagstiftning.

EU-kommissionens förslag på förändringarna av kapitaltäckningsdirektivet² och tillsynsförordningen³ innehåller förslag på en standardmetod för att mäta ränterisk i bankboken avseende både ekonomiskt värde och intjäning utifrån specifika räntescenarier, men de aktuella förslagen innehåller i dagsläget inte någon specifik metod för att mäta kreditspreadrisken varken för egen skuld eller för tillgångarna. Däremot anger förslaget till artikel 84 kapitaltäckningsdirektivet att de behöriga myndigheterna ska säkerställa att företagen ska ha system för att mäta och övervaka risker som uppstår till följd av potentiella förändringar i kreditspread som kan påverka både ekonomiskt värde och intjäningen.

2 FI:s ställningstagande

2.1 Introduktion

FI tar bort metoden för mätning av risk mot egen kreditspread, mot bakgrund av de problem den har uppvisat.

2.2 Rättsliga förutsättningar

Enligt tillsynsförordningen består kapitalkravet av två huvudkomponenter. De detaljerade kapitalkravsberäkningarna benämns ofta pelare 1. Pelare 2 är en benämning för de regler som styr hur FI ska göra sin riskbedömning av företagen och FI:s översyns- och utvärderingsprocess, i vilken FI:s samlade kapitalbedömning utgör en viktig del. Avseende Pelare 2-kravet för ränterisk i bankboken finns de ursprungliga övergripande rättsliga förutsättningarna beskrivna i promemorian ”FI:s metoder för bedömning av enskilda risktyper inom pelare 2” (Dnr. 14-14414).

---

² Direktiv 2013/36/EU.

³ Förordning 575/2013/EU.

2.3 Ställningstagande

FI slopar den fram till nu gällande metoden för beräkningen av ett kapitalkrav för kreditspreadrisk för förändringar i företagets egna kreditspread. I övrigt kvarstår metoden för beräkning av ränterisk såsom den presenteras i den ursprungliga promemorian. FI står också fast vid sitt krav på att företagen kapitaltäckar de strukturella ränte- och likviditetsrisker som denna del av modellen avser att mäta.

2.4 Inkomna synpunkter på remisspromemorian

De remissvar som har inkommit har inte avstyrkt förslaget eller framfört kritik mot de ändringar som FI nu avser att genomföra kommit in. Dock har två svar kommit in med invändningar mot ställningstaganden som FI har gjort i andra ärenden. *Sparbankernas riksförbund* skulle hellre vilja att FI:s metod för kapitaltäckning av vissa risker införs genom föreskrifter än i nuvarande form. *Sveriges riksbank* (Riksbanken) vill att FI varje år fattar formella beslut rörande den totala nivån på kapitalkraven för varje institut.

De synpunkter som *Sparbankernas Riksförbund* framfört motsvarar vissa synpunkter som förbundet framfört i ett annat ärende hos FI (dnr 17-12809). FI har kommenterat dessa i en promemoria daterad den 19 april 2018. För en utförlig kommentar hänvisas därför till s. 12-14 i denna

(<https://www.fi.se/sv/publicerat/sarskilda-pm-beslut/2018/fi-publicerar-krav-pa-likviditetstackningskvot-i-enskilda-valutor/>).

Riksbanken anser alltså att FI bör fatta formella beslut om kapitalkrav istället för att som nu kommunicera kapitalkraven inom ramen för översyns- och undersökningsprocessen. Nuvarande ordning kan, enligt Riksbanken, skapa en otydlighet för marknadsaktörer kring vilka krav som faktiskt gäller och att kraven bör föregås av formella beslut som kan överklagas och vid behov prövas i domstol i samband med att de fattas. När formella beslut inte fattas menar Riksbanken att det finns en risk att olika intressenter, speciellt i ett stressat scenario, kommer att ifrågasätta den juridiska grunden för krav som har ställts men inte var formellt beslutade. Sådan legal osäkerhet är inte till gagn för den finansiella stabiliteten.

FI har i promemorian kapitalkrav för svenska banker

(<https://www.fi.se/sv/publicerat/nyheter/2014/kapitalkrav-for-svenska-banker/>

) utförligt redogjort för hur pelare 2 tillämpas. Där framgår bland annat under vilka förutsättningar FI kommer att fatta formella beslut, behovet av transparens och genomlysning samt varför den valda ordningen inte torde påverka den finansiella stabiliteten i negativ riktning. Med anledning av

Riksbankens synpunkter finns det dock anledning att påminna om vissa av de bakomliggande motiven till den nuvarande ordningen som innebär att FI som utgångspunkt inte fattar formella beslut i de fall risker och riskelement faktiskt kapitaltäckts av företaget.

För det första är översyns- och utvärderingsprocessen, i vilken den samlade kapitalbedömningen ingår, en kontinuerlig process där riskbilden ständigt uppdateras. Ett formellt beslut är statiskt och kan inte ändras utan en betydande tidsåtgång.

För det andra är det av särskild vikt att FI har möjlighet att beakta den specifika situationen och de aktuella omständigheterna vid den tidpunkt då ett företag upplever finansiella svårigheter. När ett företag har betydande finansiella svårigheter kan riskbilden förändras på kort tid. Exempelvis kan vissa risker som inkluderats i bedömningen ha materialiserats, vilket kan innebära att det inte längre finns grund för att företaget ska hålla kapital för dessa.

För det tredje torde det vara positivt för den finansiella stabiliteten att ett företag har möjlighet att med snabba och resoluta åtgärder, i samförstånd med FI, återställa sitt kapital utan att företaget nödvändigtvis blir föremål för på förhand angivna och automatiska restriktioner.

Det har gått fyra år sedan FI redogjorde för hur pelare 2 tillämpas i tillsynen. Under den tiden har det utvecklats en praxis som innebär att de kapitalkrav som kommuniceras till bankerna i översyns- och undersökningsprocessen, och som för ett antal banker också publiceras kvartalsvis av FI på mindre detaljerad nivå, betraktas och hanteras som vore de formella beslut. Det återspeglas bl.a. i den löpande tillsynsdialogen, i bankernas externa rapportering och i marknadens analyser och agerande.

De grundläggande förutsättningarna för att FI:s tillämpning av pelare 2 har utvecklats till en väl fungerande praxis torde vara att FI har varit konsekventa och transparenta, vilket inte minst kommer till uttryck genom promemorior som denna. Särskilda kapitalbaskrav är alltid institutspecifika, men i de fall banker är exponerade för liknande risker eller utgör liknande risker för det finansiella systemet, behöver de kriterier som ligger till grund för FI:s bedömningar vara standardiserade för att säkerställa en likabehandling i bedömningen av bankernas risker och kapitalbehov.

Genom att i god tid offentliggöra de standardiserade bedömningskriterierna och ge berörda banker och andra intressenter möjlighet att lämna synpunkter, säkerställs att FI kan göra enhetliga bedömningar utifrån så korrekta förutsättningar som möjligt. Dessutom blir det tydligt för andra aktörer på marknaden vilka förväntningar FI har på bankernas riskhantering och kapitaltäckning. Alternativet hade varit att endast inom ramen för ÖUP låta berörda banker lämna synpunkter på FI:s bedömningar (en möjlighet de fortfarande har) vilket hade inneburit en mindre transparent process med sämre förutsättningar för likabehandling.

Sammanfattningsvis anser FI att den nuvarande ordningen fungerar väl. Det saknas i dagsläget skäl att ändra denna praxis.

2.5 Skälen för FI:s ställningstagande

Genom erfarenheter från metodens användning har FI identifierat problem med denna. Dessa kommer av att metoden beaktar löptidsgapet mellan tillgångar och skulder (finansieringen), alltså återfinansieringsrisken, bara givet en *icke avyttringsbar tillgångssida*. Detta kan tyckas naturligt utifrån ett perspektiv för den övriga verksamheten (den utanför handelslagret), där tillgångar vanligen är avsedda att hållas till förfall, men har ändå inte visat sig ge rättvisande riskbild på alla företag. Detta eftersom den viktiga riskmitigerande egenskapen av att ha likvida tillgångar på tillgångssidan av balansräkningen, vilket alltså innebär en möjlighet att undvika dyr ny finansiering, inte är beaktad i metoden. Detta är en väsentlig brist då företag i vissa förekommande fall har möjlighet att avyttra tillgångar och därmed undvika dyr ny finansiering.

Tillgångar med långfristig löptid kan alltså ibland i praktiken till begränsad risk finansieras kortfristigt och löpande, under förutsättning att dessa tillgångar är just likvida. Om den löpande finansieringen fördyras genom en ökning av den egna kreditspreadrisken behöver inte företaget, om det har tillräckliga egna likvida tillgångar, betala denna fördyring, utan kan i stället ersätta finansieringen med en realisering av tillgångarna (naturligtvis även om tillgångarna inte är bokade i handelslagret). Att detta inte tas med i modellen är en brist som är svår att åtgärda inom den kvantitativa ränteriskmodelleringen. Till följd av denna brist har ett par företag, som tack vare sina relativt stora likvida tillgångar har potentiellt tillfredställande riskbilder i detta hänseende, fått överraskande höga kapitalkrav i modellen som sedan har fått justeras ned vid en noggrannare bedömning i efterhand.

Samtidigt har de allra flesta företag inget kapitalpåslag alls i modellen. Detta är helt i enlighet med FI:s förväntningar såsom de uttryckts i den ursprungliga promemorian där det framgår att ”FI:s metod i normalfallet [inte] ska generera något kapitalkrav för kreditspreadrisk för något av de större svenska företagen”. I detta hänseende har modellen fungerat enligt förväntan.

Och trots att metoden inte har kunnat appliceras universellt håller FI fortfarande fast vid att det är betydelsefullt, (sidan 42 i ursprungspromemorian), att beakta eventuella negativa framtida förändringar i bankernas strukturella ränterisk i detta avseende. Dock ser FI de ovan beskrivna problemen som tillräckliga skäl för att ta bort den aktuella metoden ur beräkningen av kapitalkravet för ränterisk.

Förutom ovanstående innebär ett borttagande av metoden att FI inte går före internationell praxis vad gäller hur kreditspreadrisk mot förändringar i företagets egna kreditspread ska beräknas. Varken EBA:s riktlinjer eller Basels

standarder anger i nuläget en specifik metod för kreditspreadrisk mot förändringar i företagets egna kreditspread.

3 Genomförande

Ställningstagandet i denna promemoria har remitterats och inga remissvar som inkommit har invänt mot förslaget. Den uppdaterade metoden som inte beaktar risk mot egen kreditspread kommer att användas av FI i den samlade kapitalbedömningen under översyns- och utvärderingsprocessen från och med publiceringen av denna promemoria.

4 Konsekvensanalys

I de flesta fall ger den fram till nu gällande beräkningen av kreditspreadrisk för egen skuld inte något kapitalpåslag. Det beror på att för de flesta större banker har skulderna generellt sett längre löptider än tillgångarna. För de kategori 1- och kategori 2-företag som har utvärderats under 2017 års översyns- och utvärderingsprocess kommer inte borttagandet av metoden för kreditspreadrisk för egen skuld därför att alls påverka företagens kapitalkrav. Enligt de beräkningar som gjorts med en oförändrad metod kommer inget av kategori 1- eller kategori 2-företagen att få något påslag för kreditspreadrisk för egen skuld.

För företag som träffas av den fram till nu gällande metoden kommer förändringen alltså att innebära oförändrat eller minskat kapitalkrav för ränterisk i bankboken. För företag med relativt sett stora inlåningsfinansierade likvida tillgångar har den fram till nu gällande metoden i vissa fall indikerat ett relativt stort kapitalpåslag. I samtliga dessa fall har FI efter noggrannare bedömningar justerat ned kapitalkravet till en nivå som inte är påverkad av modellens problematik. Inget företag kommer att få ett större kapitalkrav till följd av att beräkningen av kreditspreadrisk för egen skuld tas bort.

Företag ska även i fortsättningen i sin interna kapitalutvärdering göra antaganden och metodval som de anser lämpligast utifrån sin riskbild, operationella förutsättningar och andra faktorer.

5 Kommande metodarbete

Mot bakgrund av det arbete som sker i EBA gällande ränterisker i övrig verksamhet och som har varit ute på offentlig remiss i dokumentet ”Consultation Paper on Guidelines on technical aspects of the management of interest rate risk (EBA-CP-2017-19)” kan FI komma att ytterligare se över

metodiken för kapitaltäckning i ”FI:s metoder för bedömning av enskilda risktyper inom pelare 2” (Dnr. 14-14414).